Foto: Kim Abel, Naturarkivet

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

- Fagrådet for laks og sjøørret Østlandet

Drammen, 28. januar 2026

Henriette Givskud, prosjektleder

Innhold

- Bakgrunn
- Utfordringer
- Erfaringer og gjennomføring 2021-2025
- Rapportering 2024-2025
- Oppsummering

Bakgrunn

Eutrofitilstand i elver og innsjøer med påvirkning fra jordbruk og spredt avløp

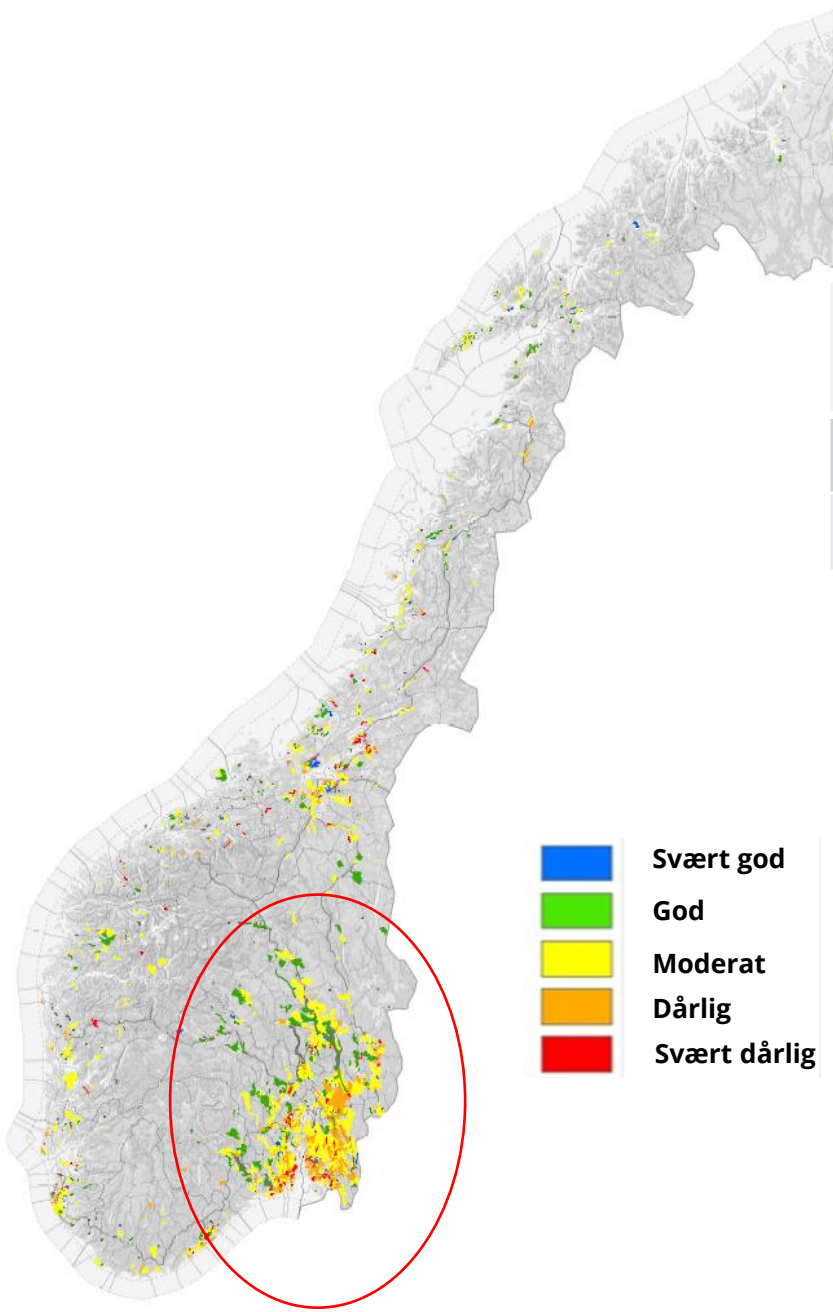

Jordbruks-påvirkede	Svært god	God	Moderat	Dårlig	Svært dårlig	Totalt	Antall dårligere enn god
Elver	31	483	1404	461	192	2571	2057
Innsjøer	4	74	250	63	27	418	340

Jordbruk er 3. største påvirker på elver og 4. største på innsjøer

Vann-nett mars 2022, i Menon Economics 2022

STORTINGET

Vedtak 575

Stortinget ber reg
oppnå god miljø
biologiske mang

MILJØ-DIREKTORATET

M-1550 | 2019

Forslag til helhetlig plan f
Oslofjorden

Ren og rik Oslofjord med et aktivt friluft

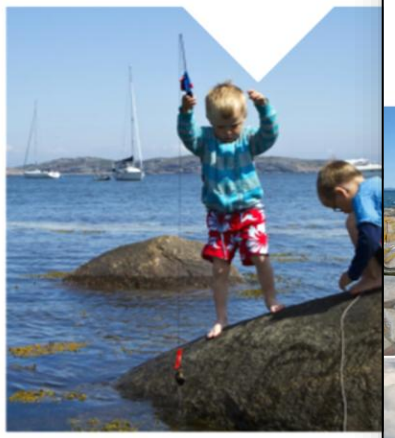

Klima- og miljødepartementet

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv

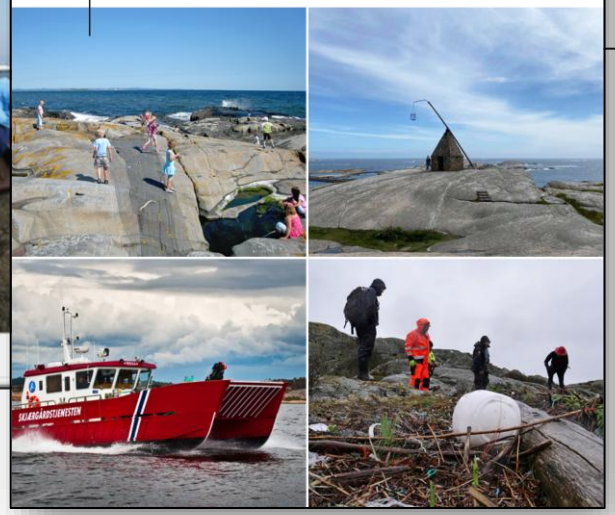

Hurdalsplattformen

FOR EN REGJERING UTGÅTT FRA ARBEIDERPARTIET OG SENTERPARTIET

1

Arbeiderparti-regjeringens politiske prioriteringer

Urolige tider krever trygg styring. Basert på våre verdier – frihet, likhet og solidaritet – skal Arbeiderparti-regjeringen gi folk trygghet for morgendagen og tro på fremtiden. Regjeringen skal se fremover, ikke bakover, og søke brede og samlende løsninger som forandrer Norge. Det viktigste i folks liv skal være det viktigste i vår politikk. Regjeringens mål er et Norge der alle skal med.

63+19 tiltak fordelt på 7 innsatsområder

MILJØ-DIREKTORATET

Miljødirektoratets roller

1. Leder sekretariat for Oslofjordrådet

- Årlig statusrapportering
- Vurderinger og analyser
- Koordinere/pådriver alle sektorer og kommuner

2. Sektormyndighet

- Hovedansvar for 23 tiltak
- Delansvar for enda flere

KLD koordinerer internt og mot andre departement

Organisering

Dagen organisering – Tiltaksplan for Oslofjorden

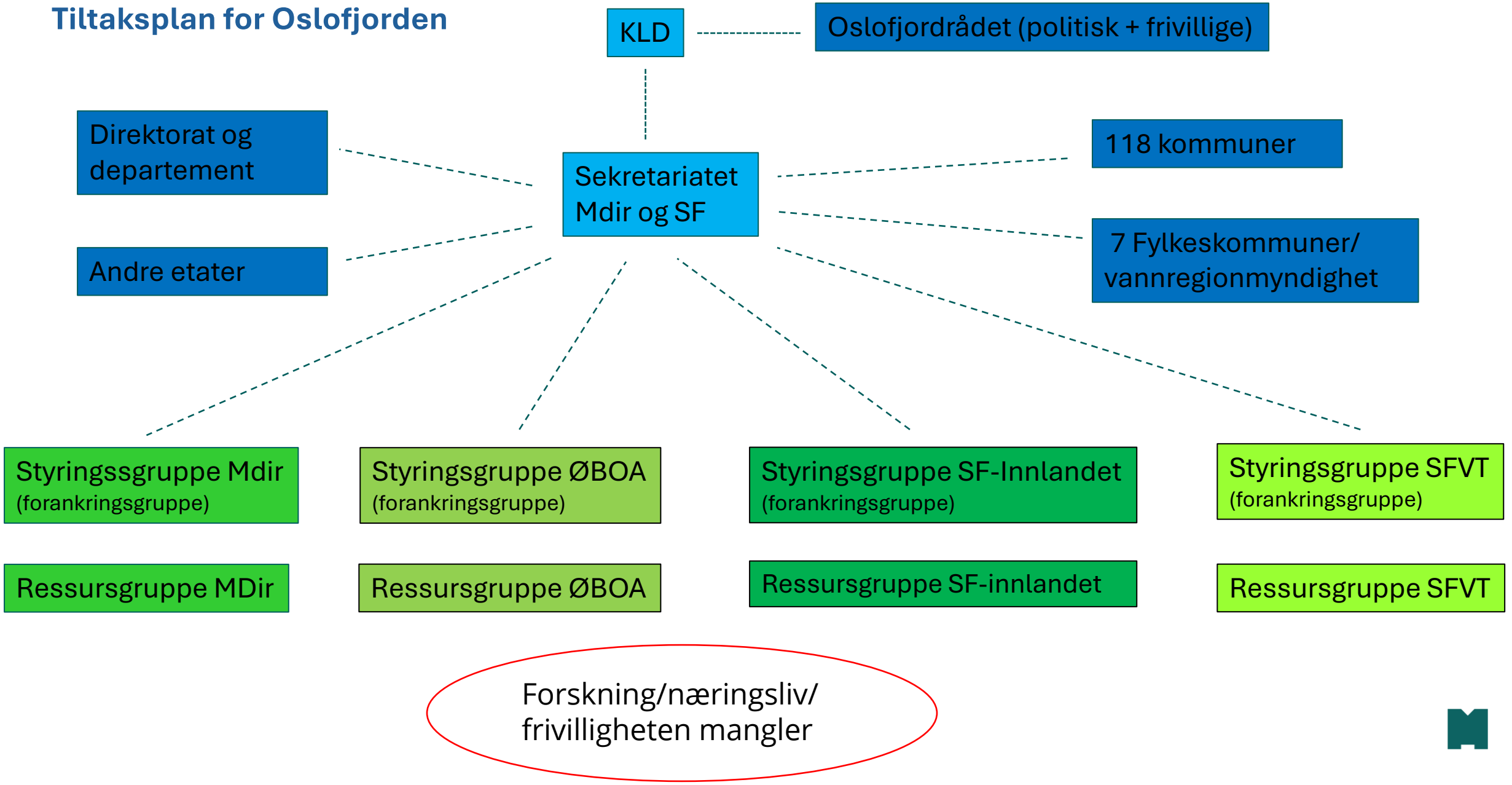

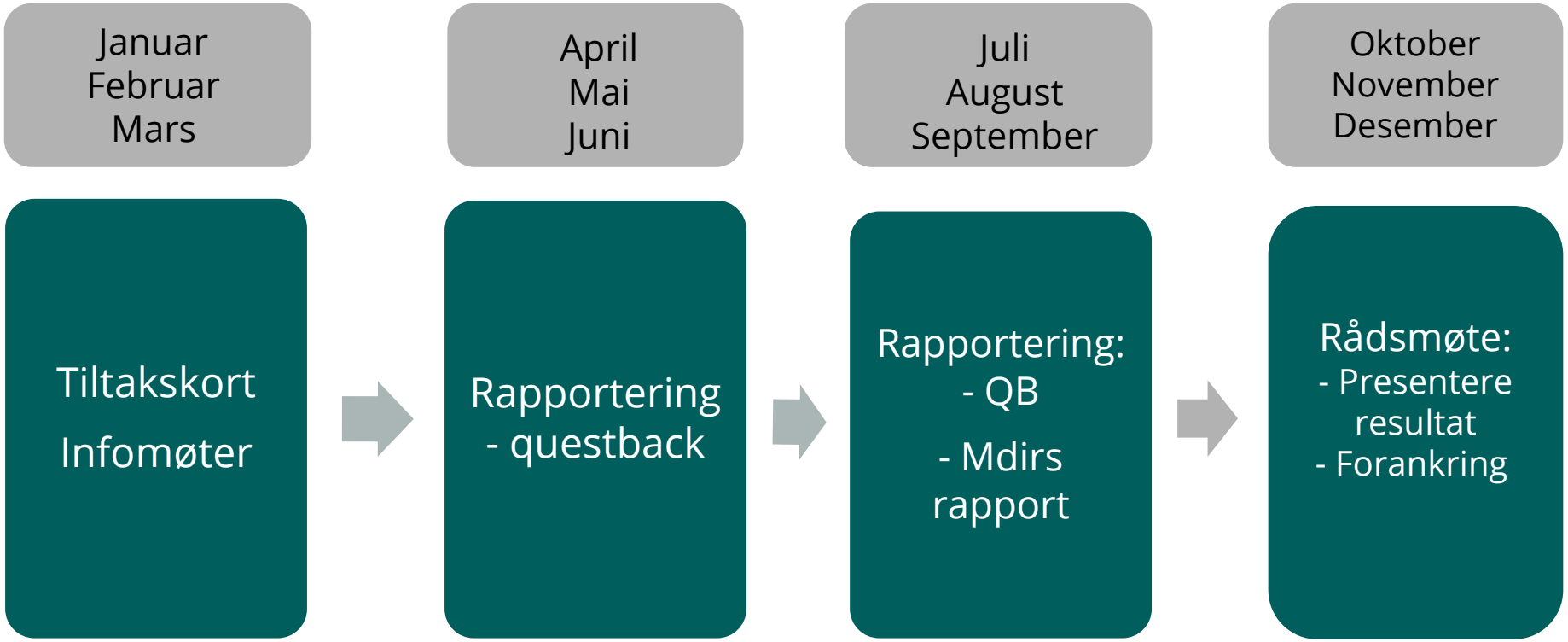
Januar
Februar
Mars
April
Mai
Juni
Juli
August
September
Oktober
November
Desember
Tiltakskort
Infomøter
Rapportering
- questback
Rapportering:
- QB
- Mdirs rapport
Rådsmøte:
- Presentere resultat
- Forankring

Utfordringer

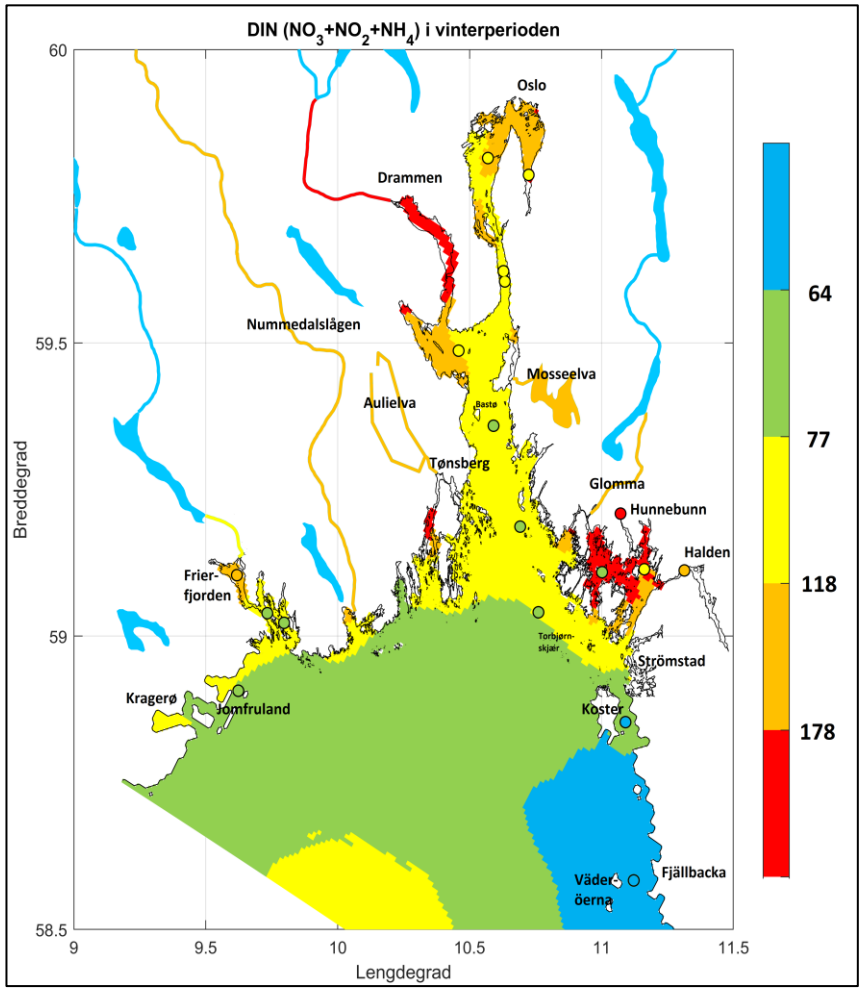
DIN (NO_3+NO_2+NH_4) i vinterperioden
Oslo
Drammen
Nummedalslågen
Mosseelva
Aulielva
Bastø
Tønsberg
Glomma
Hunnebunn
Halden
Frier-
fjorden
Torbjørn-
skjær
Strömstad
Kragerø
Jomfruland
Koster
Väderöarna
Fjällbacka
Breddegrad
Lengdegrad
60
59.5
59
58.5
9
9.5
10
10.5
11
11.5
64
77
118
178

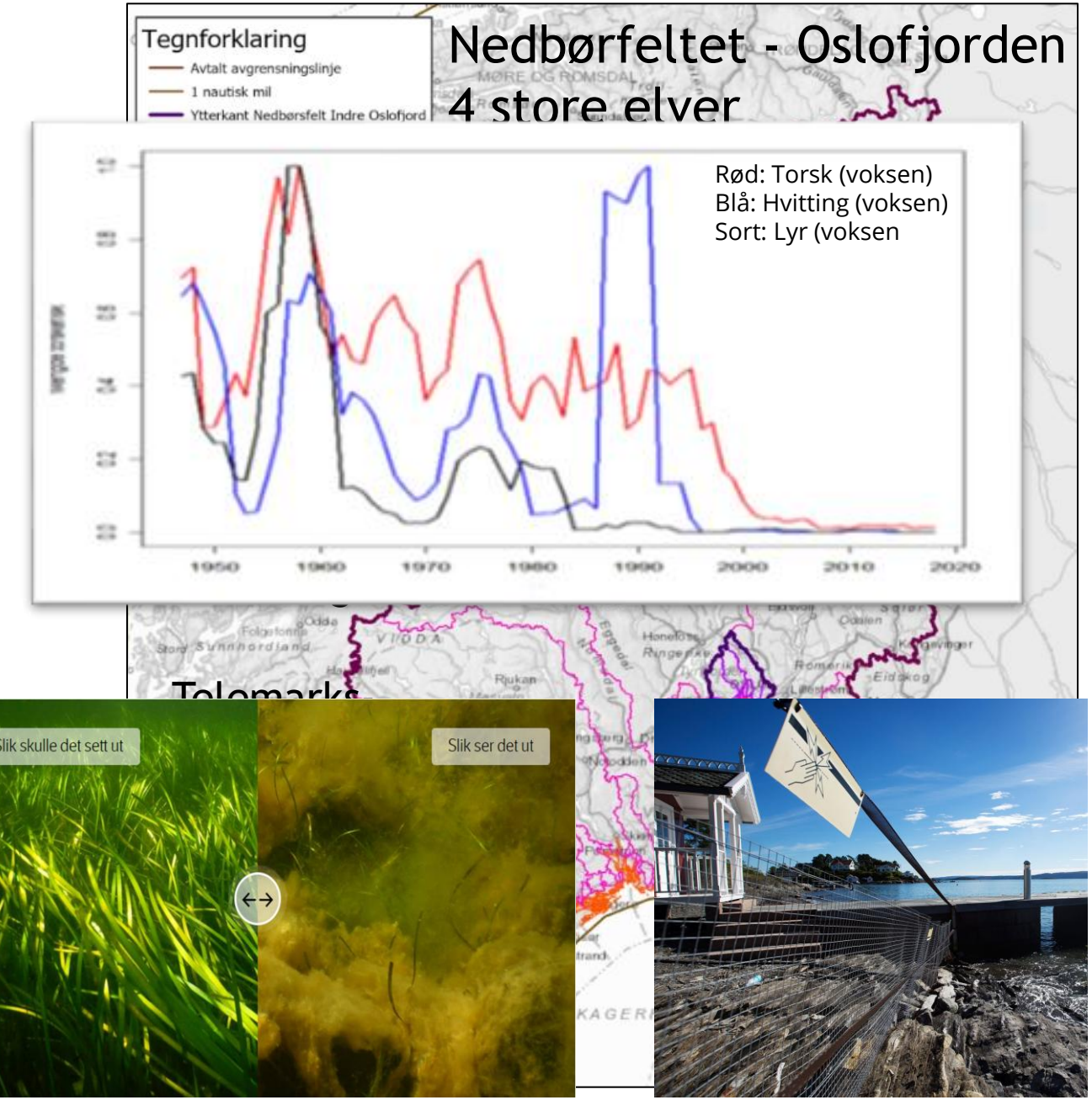
Tegnforklaring
Avtalt avgrensningslinje
1 nautisk mil
Ytterkant Nedbørsfelt Indre Oslofjord
Nedbørfeltet - Oslofjorden
4 store elver
Rød: Torsk (voksen)
Blå: Hvitting (voksen)
Sort: Lyr (voksen
1950
1960
1970
1980
1990
2000
2010
2020
Slik skulle det sett ut
Slik ser det ut

Kort om gjennomføring i planperioden 2021-2025

4 fokusområder

Avløp

- Tettere oppfølging av regelverk
- Etablert tilskuddsordning øremerket Oslofjorden
- Økt bemanning

Arealplan/strandsone

- Ingen overordnede grep
  - Verken mht. regelverk/retningslinjer, økonomiske virkemidler eller ressurser

Jordbruk

- Endret regelverk
- Styrket tilskuddsordning, øremerket Oslofjorden

Fiskeri

- Endret regelverk, info og oppsyn?
- Etablert tilskuddsordning øremerket Oslofjorden

Erfaringer fra første periode (2021-2025)

- God plan – tverrfaglig
  - Felles problemforståelse på plass
  - Rapporteringssystem etablert
  - Tiltak i prosess – mye gjenstår
- Evne å se et større perspektiv - utover egne sektorinteresser
  - Felles prosjekt, alle sektorer må ta sitt ansvar, unngå pekelek
  - Stort politisk engasjement – vilje til forbedring
- Kostnad?
  - Ingen rask løsning….

Rapportering 2023-2024

Årlig status for gjennomføring av tiltak

Resultat fra årets rapportering (2024/2025)

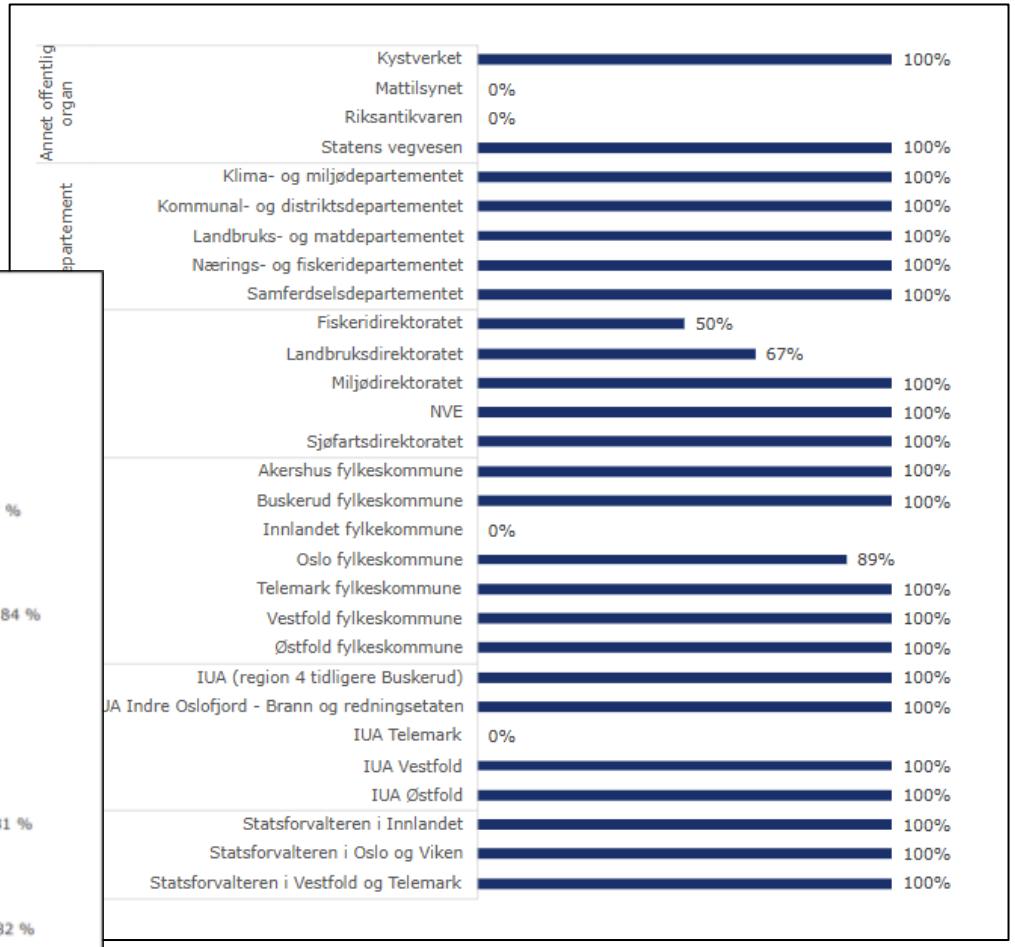

Sårbare arter og naturtyper, inkl. restaurering

Sårbare arter og naturtyper inkl. restaurering

- 3 nullfiskeområder innføres i Oslofjorden, fra 1.1. 2026 (T21)
  - Informasjon/veiledning
  - Oppsyn må samordnes, sanksjoner
  - Følgeforskning må på plass, forundersøkelser pågår
- Utarbeide et forslag til strategisk plan for restaurering av vassdrag for perioden 2021-2030, som også omfatter Oslofjorden (T31)
- Problemkartlegging i gytebekker for sjøørret, og vurdere koordinerte tiltak basert på kartleggingen (T33)

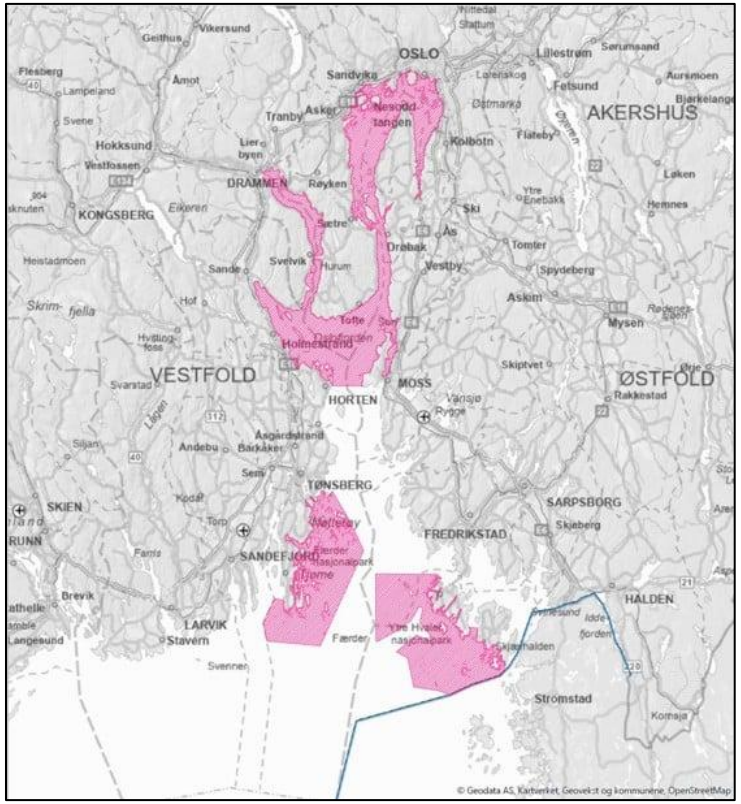

forts. sårbare arter og naturtyper inkl. restaurering

- To tiltak i Oslofjordplanen om å unngå nedbygging, og sikre viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging (T24 og T25)
  - Viktige marine naturforekomster er sikret gjennom planbestemmelser
  - 91% kommunene har ikke oversikt over antall inngrep i viktige marine naturforekomster

Bilde: Bård Bredesen, Naturarkivet

Rapport

- Hensikt: Oversikt over hvordan antall fysiske inngrep i grunt-vannsområder i sjø har utviklet seg i Oslofjord-området de siste 50-70 årene
- Utvalgte naturtyper: Ålegras, bløtbunnsområder og tareskog kartlagt i hht. DN-håndbok 19
- 3366 lokasjoner av disse naturtypene i Oslofjordplanens virkeområde

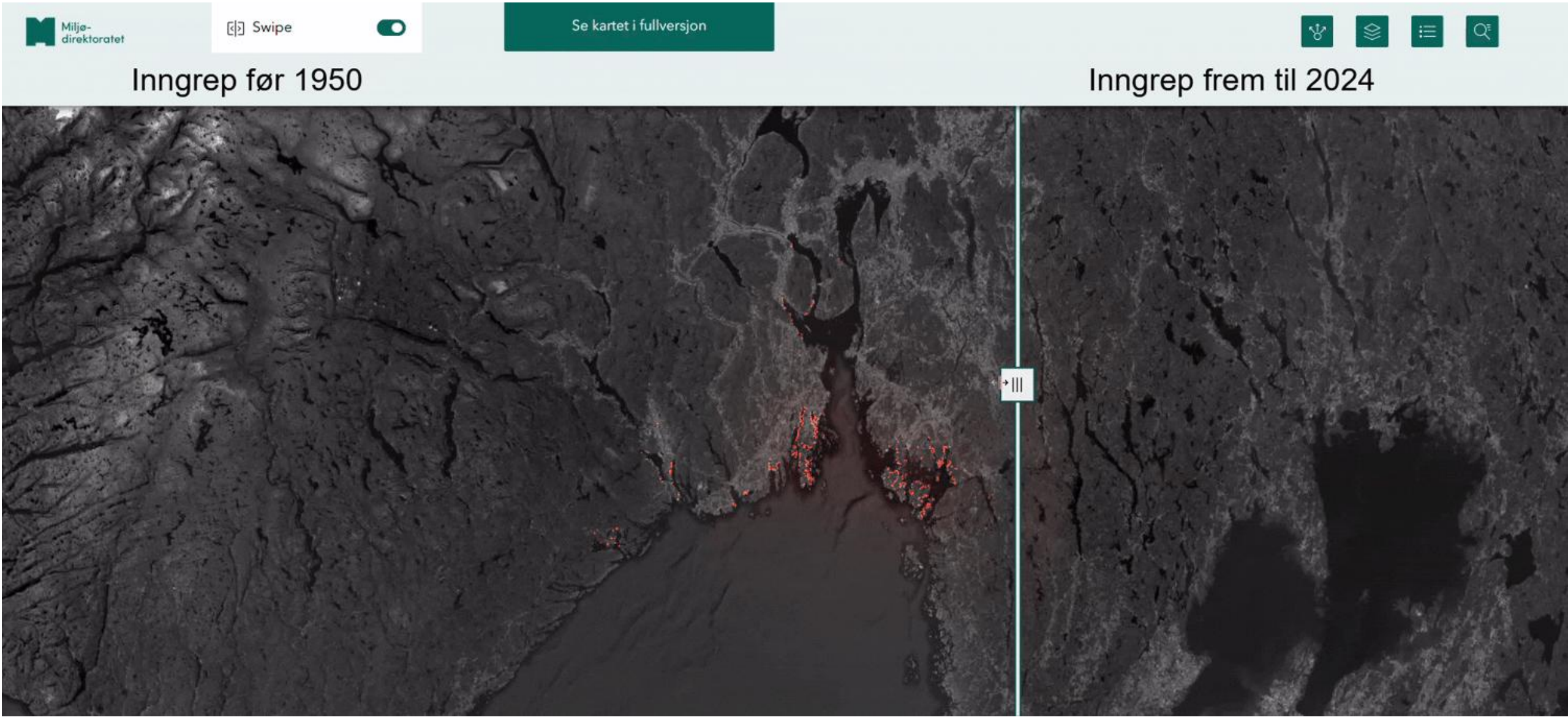

Sammenligningskart

Målgruppe: journalister og media

Dashbord

Målgruppe: Beslutningstakere og saksbehandlere

Dette kartet viser fysiske inngrep i tre utvalgte naturtyper (ålegras, bløtbunnsområder og tareskogforekomster) i Oslofjord-området.

Antall inngrep

22,566

Filtrer etter kommune

- Hvaler
- Kragerø
- Larvik
- Lier
- Moss
- Nesodden
- Nordre Follo
- Oslo
- Porsgrunn
- Råde

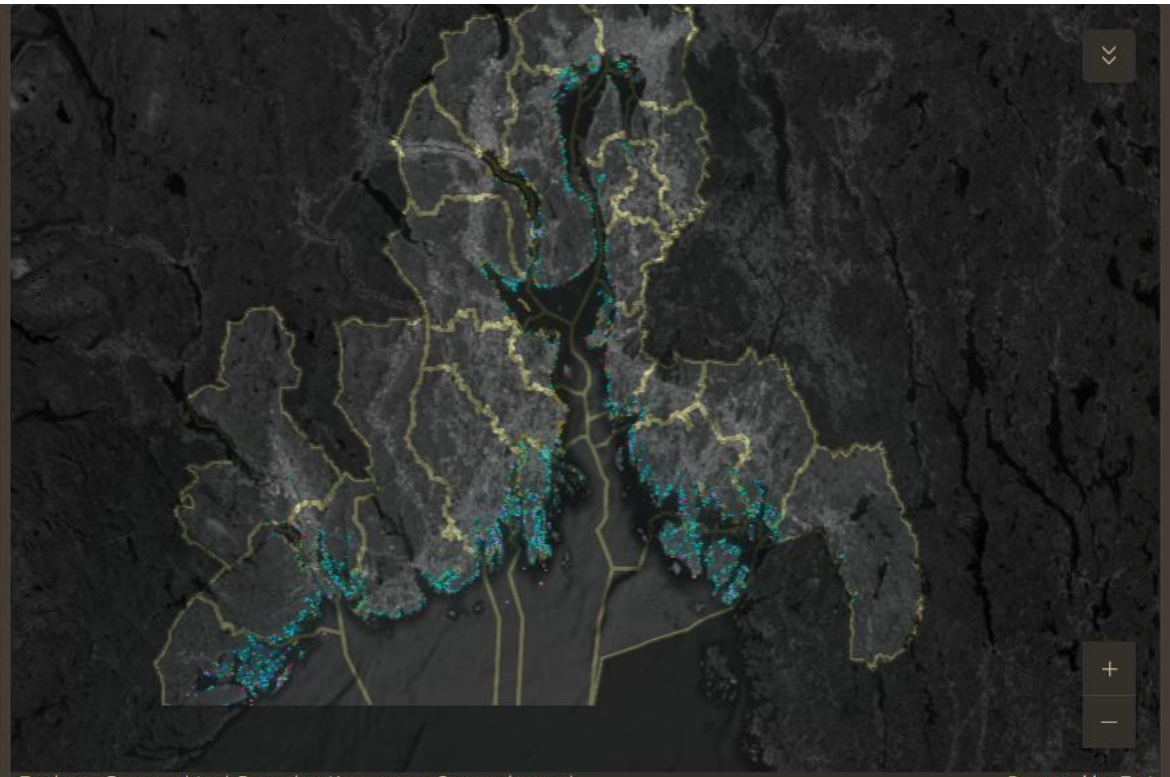

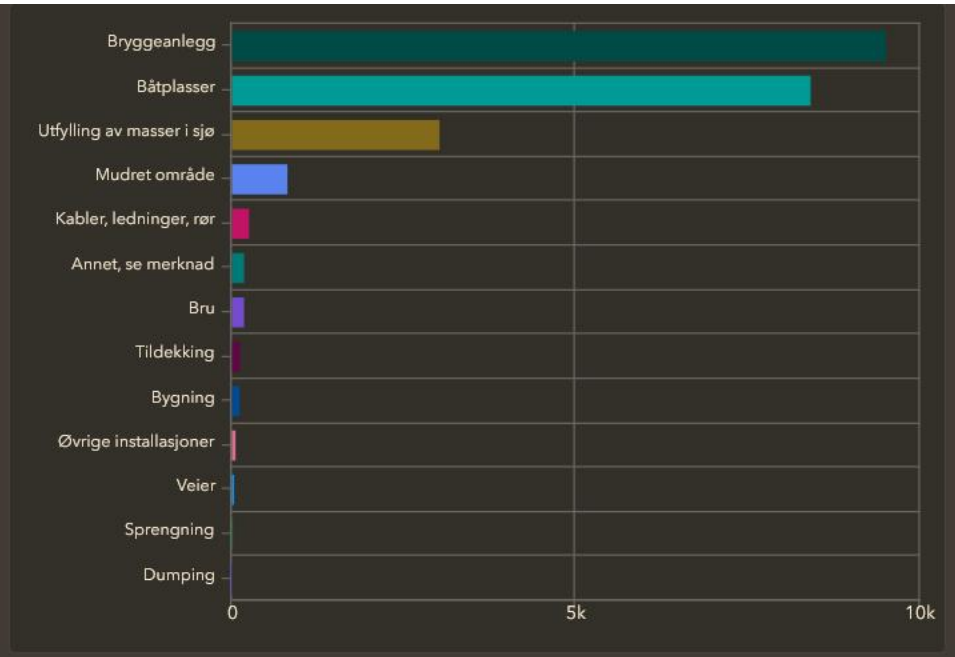

Når kom inngrepene?

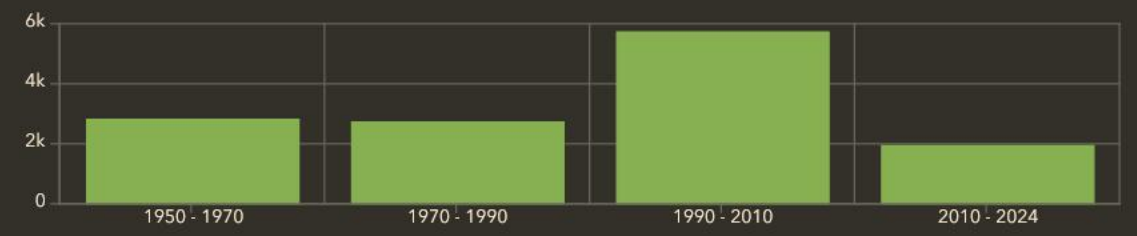

Kommuner med flest inngrep

Kommune	Antall inngrep
Færder	3496
Kragerø	2696
Hvaler	2580
Fredrikstad	2077
Sandefjord	1915
	22,566

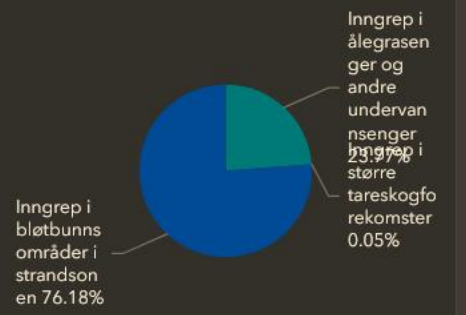

Restaurering – nytt satsingsområde?

- Restaurering – viktig satsingsområde fremover:
  - 2026: Rekordstor tilskuddspott, nesten 100 mill. kroner (T32)
  - 2025: 25 mill. kr, til 38 prosjekter
- Veileder for utvalgt marin restaurering blir ferdig vinteren 2026 (T34)
- Unngå ytterligere nedbygging vs. restaurering
  - Tilstrekkelig kontroll på øvrige påvirkninger?
  - Tidspunkt for innsats?
  - Hvor godt fungerer egentlig ulike tiltak?

Foto: Henriette Givskud, Bunnefjorden

Oppsummering

Konklusjon rapportering 2024/2025

- Årets rapport viser at 7/10 nøkkeltiltak har smilefjes eller strekmunn
  - I fjor var det 5/10
- 12 tiltak og 6 kunnskaps-innhentingspunkter er ferdige
- Det går fremover!
  - Mye godt arbeid i prosess, men mye gjenstår!
- Tempo på gjennomføring av tiltak må opp!

Nøkkeltiltak	Antatt gjennom-føring	Vurdering av effekt i Oslofjorden	Fremskritt 2022/23	Fremskritt 2023/24	Fremskritt 2024/25	Kommentar/ flaskehalser
Etablere nye avløpsanlegg med nitrogen-fjerning (T1 og T7)	Fra 2026	Rask effekt	😟	😐	😐	Kostnads-krevende
Redusere mengden overvann og overløp, oppgradere ledningsnett og intensivere arbeidet med spredt avløp (T2, T3 og T4)	Før og etter 2026	Rask effekt	😟	😟	😟	Kostnads-krevende
Iverksette miljøkrav i regionale forskrifter etter jordlova (T8)	Fra 2024	Rask effekt	😐	😐	😐⬆	
Forvalte tilskuddsmidler slik at avrenning fra jordbruksarealer til vann reduseres (RMP og SMIL – T9)	Fra 2022	Rask effekt	😐	😐	😐	
Håndheve krav om vegetasjonsbelte langs vassdrag, samt øke tilsyn med opprettholdelse av vegetasjonsbeltene (T12, T13, T14)	Fra 2024	Rask effekt	😟	😟	😐⬆	Myndighet overført SF
Revidere gjødselvareforskriften (T10)	Fra 2024	Forsinket effekt	😟	😐	😐⬆	
Vurdere nærmere regulering av eksisterende trålingsaktivitet i Oslofjorden (T21)	Fra 2025	Forsinket effekt	😟	😐	😐⬆	
Sikre viktige naturforekomster i sjø (T24 og T25)	Fra 2024	Rask effekt	😟	😟	😟	Politisk vilje
Strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen (T59)	Fra 2024	Rask effekt	😟	😟	😟	Politisk vilje
Etablere kystsonenettverk og juridisk bistand til kommunene (T37 og T 41)	Fra 2022	Rask effekt	😐	😐	😐	

Miljøtilstand Oslofjorden – jevnlig sjekk

- For å vite hvordan den økologiske tilstanden i fjorden utvikler seg
- Ny rapport – alvorlig bilde for økosystemet i fjorden
  - Økologisk tilstand: Moderat
  - Kjemisk tilstand: Dårlig
  - Faglige vurderinger: Moderat eller dårlig tilstand, negativ utvikling
  - For stort press – behov for samtidige tiltak på tvers av sektorer
- Liknende rapporter vil gjennomføres jevnlig, ca. hvert. 5 år

Hva skjer videre?

- Kld har startet arbeidet med å revidere helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden høsten 2025
- Innspill fra sekretariatet til Kld (okt.), oppdrag 16 (TB2025)
- Innspill Mdir sektormyndighet (nov/des)
- Innspillsrunde (alle) – frist 12. des
- Tar sikte på forslag til plan vedtas i regjering våren 2026
- Forslag til plan på høring før sommer 2026 – endelig vedtak etter sommer

Illustrasjon: Renere havn Trondheim. Foto: Geri Mogen/Tibe T.

Miljø-
direktoratet